

Universitat de Lleida
Càtedra Repsol de Competitivitat
i Desenvolupament Regional

L'ESTRUCTURA EMPRESARIAL DE LA PROVÍNCIA DE LLEIDA I ELS SEUS MUNICIPIS

RESUM EXECUTIU

Octubre de 2014

Càtedra Repsol de Competitivitat i Desenvolupament Regional

Universitat de Lleida

1. Estructura general de les empreses de la província de Lleida

Fent servir les dades de la base *Sistema de Análisis y Balances Ibéricos* (SABI) que extreu la informació de les empreses domiciliades a Espanya del Registre Mercantil, ha estat possible obtenir informació sobre la localització d'una mostra molt gran d'empreses de la província de Lleida, el que ha permès dur a terme una anàlisi detallada de l'estructura empresarial del territori.

L'any 2013 hi havia 14.848 empreses a la província de Lleida, una xifra només lleugerament per sota de la dada d'establiments registrats a la Seguretat Social, que l'any 2013 donava una mitjana de 16.006. Aquestes empreses representen aproximadament **el 7% del total** català, una xifra superior al pes que tenen els treballadors, que es situa entorn el 5%. Les empreses analitzades **ocupen aproximadament 78.000 treballadors**, que es redueixen a 61.940 si s'analitzen només les empreses actives (és a dir no extingides, o dissoltes o en concurs).

De fet, 10.369 empreses resultaven com actives, el que representa el 70% de la mostra, i que són les que s'han analitzat en aquest estudi.

Lleida té una economia terciaritzada, amb un **60% de les empreses** de la província dedicades als **serveis**, gran part d'elles en activitats de comerç. És però un pes menor que la mitjana catalana (77%), degut en grans part al major pes de les activitats primàries, que concentren el 8% de les empreses analitzades. El pes de la **construcció segueix sent important**, mentre que les **activitats manufactureres** representen el **13%** del total de les empreses, una dada lleugerament per sota de la mitjana catalana.

El total d'ingressos d'explotació de les empreses analitzades de la província puja a més de **17.000 milions d'euros pel total d'empreses i 14.000 milions si només es consideren les actives**. La meitat d'aquests ingressos varen ser generats pels serveis, un pes menor al pes en termes d'empreses. La indústria, en canvi, va generar el 34% del total d'ingressos, quasi tres vegades més que el seu pes empresarial.

Menys del 2% de les empreses (229) varen generar un volum de negoci de 10 M€ o més, que però representen el **60% del volum total** de negoci de les empreses Lleida, amb quasi 8.302 M€ generats l'any 2013. Entre elles, destaca la Corporació Alimentària Guissona, amb un volum de negoci de més de 1.400 M€. Un 83% de les empreses facturen menys d'un milió d'euros anuals.

La empresa tipus de la província de Lleida és de mida petita amb uns ingressos mitjans d'1,2 milions d'euros anuals (càlcul sense la Corporació Guissona). El nombre mitjà de treballadors és 6, i només 53 empreses són grans en termes d'ocupats, amb més de 100 treballadors.

L'estructura empresarial de la província de Lleida i els seus municipis.

Resum executiu

Universitat de Lleida
Càtedra Repsol de Competitivitat
i Desenvolupament Regional

Si analitzem les empreses agrupant-les segons activitats econòmiques més detallades¹, es fa evident de nou la rellevància del comerç i les activitats lligades a la construcció i les immobiliàries. **L'agroindústria és el tercer sector en importància** tant en empreses com en ocupats, mentre que la resta de sectors no arriben en cap cas a superar el 10% de les empreses i els treballadors. **Estaríem doncs davant d'un territori amb un nivell de diversificació relativament baix, especialment en el cas de les empreses, i lleugerament més elevat en el cas dels treballadors.**

L'economia lleidatana està altament concentrada en termes econòmiques en només 6 activitats. El comerç, l'agroindústria, la construcció i les immobiliàries, l'automoció, el metall i la logística representen quasi el 90% del volum de negoci generat per les empreses lleidatanes, i el 71% de les empreses.

L'anàlisi municipal també farà evident que **l'activitat es troba, a més, molt localitzada en els municipis més poblats, i especialment a la capital. Lleida ciutat concentra un terç de la facturació i les empreses**, i una mica més dels treballadors de la província. Entre la capital i els municipis majors de 3.000 habitants es concentra el 70% de les empreses, quasi el 80% dels treballadors i el 80% de la facturació generada per les empreses de la província. **Es tracta doncs, d'una concentració empresarial lligada al pes demogràfic d'aquests municipis, i potser no tant a un major dinamisme econòmic dels mateixos.**

2. Activitats intensives en coneixement i tecnologia

En el cas de la província de Lleida, i segons dades de SABI, quasi **un 3% de les empreses i un 5% dels treballadors es dedicarien a activitats de tecnologia alta**, una xifra lleugerament superior a la que s'obté amb dades d'afiliat a la seguretat social, segons les quals un 3,2% dels afiliats treballen en aquestes activitats. **Aquestes són unes xifres baixes si les comparem amb la mitjana catalana que se situa al voltant del 8%².**

Si considerem el repartiment dels subsectors en el total d'activitats intensives en tecnologia i coneixement, es **torna a fer evident l'elevat pes de les activitats menys tecnològiques i més lligades a un perfil de serveis a les empreses**, que estan representades pels serveis intensius en coneixement, i que representen el 80% d'aquest tipus d'activitats. No es tracta doncs, d'un

¹ Es considera el sector agroalimentari com aquell format per les activitats ramaderes i agrícoles més les manufactures de productes alimentaris, begudes i tabac; el sector de l'automoció inclou la fabricació de vehicles de motor però també les activitats de venda o el sector de les TIC és la suma de la fabricació de productes informàtics, les telecomunicacions, els serveis de tecnologies de la informació i la reparació d'ordinadors. En aquesta classificació el sector de la construcció inclou les activitats constructives com les immobiliàries i els serveis tècnics d'arquitectura, oferint doncs una visió més ampla del mateix. També s'agrupen les activitats a les empreses, les activitats de lleure i cultura i els diferents subsectors de les manufactures.

² Observatori d'Empresa i ocupació (2013) *Nota d'ocupació en activitats d'alt contingut tecnològic*, Generalitat de Catalunya, Barcelona. gencat.cat/observatoriempresaiocupacio

sector amb una dinàmica pròpia si no d'unes activitats que existeixen en tant que complementen altres existents.

El sector que més ocupació genera dins del conjunt d'activitats intensives en tecnologia i coneixement és el dels **serveis intensius en coneixement** i dins d'aquest les **activitats sanitàries, seguides per les jurídiques i de comptabilitat i els serveis auxiliars a les empreses**. Si analitzem el nombre d'empreses, el primer lloc l'ocupen les activitats jurídiques, seguides per les de serveis tècnics i arquitectura. Dins d'aquest la majoria d'activitats estan lligades als serveis d'arquitectura, una activitat lligada al sector de la construcció i la rehabilitació.

El sector de les activitats **de tecnologia mitjana-alta és el segon** en nombre d'empreses dins les activitats intensives (un 8,5%) i en termes de treballadors (19%). Dins d'aquest, destaquen la **fabricació de maquinària i equips** que representen quasi la meitat de les empreses i els treballadors d'aquest subsector, i, en menor mesura, les indústries químiques.

Els serveis manufacturadors de tecnologia mitjana-baixa són el tercer sector en termes d'ocupats i empreses, amb pesos diferents, sent major el pes en l'ocupació que no en el nombre d'empreses. Dins del sector, destaquen les **manufactures d'altres productes minerals no metàl·lics**, que ocupen el 70% dels treballadors i representen el 63% de les empreses relacionades amb aquesta tecnologia mitjana –baixa, seguits per les activitats de la metal·lúrgia.

Ja per últim, **els sectors de tecnologia alta, tant manufacturadors com de serveis**, que en conjunt són poc importants dins l'economia de la província (menys de l'1% del total del sector manufacturer i del dels serveis), **són també els menys presents dins del conjunt d'activitats intensives en tecnologia i coneixement**, els serveis tenen un pes lleugerament major que no les manufactures. Si aquestes només representen l'1% dels treballadors i el 0,5% de les empreses, les activitats en serveis d'alta tecnologia representen al voltant del 5% dels treballadors i les empreses d'aquests sectors. Tot i així, es tracta en gran mesura en serveis relacionats amb serveis de consultoria i activitats relacionades, lligades a serveis personals de gestió de material informàtic i ordinadors (serveis de tecnologies de la informació).

3. Empreses Grans

La presència d'empreses grans és un indicador de la competitivitat d'un territori, més encara si aquestes tenen llarga tradició en el mateix o són d'origen local. En aquest treball el terme gran es fa servir per indicar aquelles **empreses que generen més de 100 milions d'euros anuals d'ingressos d'explotació**. No es considera la mida en termes de treballadors perquè s'han detectat empreses que en tenir al seu social a Lleida fan constar el total de treballadors com localitzats en la província, quan pot no ser el cas.

Catorze empreses de la província de Lleida varen generar més de 100 M€ cadascuna al llarg del 2012-2013. Quatre d'elles es poden considerar empreses històriques, creades abans del

L'estructura empresarial de la província de Lleida i els seus municipis.

Resum executiu

Universitat de Lleida
Càtedra Repsol de Competitivitat
i Desenvolupament Regional

1965, el que mostra una implantació consolidada en el territori, totes elles dedicades a la producció agroalimentària. De fet, **set d'aquestes empreses es dediquen a aquest sector, un nombre igual en el cas del comerç (detall i engròs)**; una de les empreses està dedicada a serveis relacionats amb l'automoció. Per municipis, **destaca Lleida** ciutat com el que concentra gran part d'aquestes empreses, si bé destaca **Guissona com el centre neuràlgic de l'empresa agroalimentària més important de la província**, tant en termes de facturació com d'ocupació. Tres capitals de comarca (**Balaguer, Tàrrrega i Mollerussa**) **compten cadascuna amb una empresa de gran facturació** i després trobem **dos municipis amb empreses històriques**, Ivars d'Urgell i Miralcamp.

4. La localització geogràfica de les empreses a la província de Lleida: Anàlisi municipal

Lleida ciutat concentra lleugerament més treballadors que població dins la província, mentre que les empreses allà localitzades tenen un pes similar al de la població. Es doncs un centre econòmic relativament equilibrat amb el seu pes demogràfic.

Lleida ciutat és un clar centre terciari de la província, ja que un 40% de les empreses i un 50% dels treballadors del sector es troben localitzats a la capital. L'activitat manufacturera, en canvi, es troba concentrada en un 80% a la resta de municipis, **repartides a parts quasi iguals entre els majors de 3.000 habitants i la resta**, si bé en ocupats "guanya" el grup de municipis de fins a 3.000 habitants, ja que el 55% dels treballadors industrials de la província es concentren en aquests 24 municipis. **El sector de la construcció**, en canvi, es troba repartit a parts iguals en tot el territori, mentre que els municipis més petits són el clar feu del primari.

L'estructura econòmica interna de cada tipologia de municipi està clarament diferenciada, amb **Lleida ciutat amb un perfil marcadament terciari**, tant en empreses com en treballadors, uns **municipis mitjans amb un pes important de la indústria**, especialment en termes de treballadors i uns **municipis petits amb un pes important de la construcció i el primari** (comparat amb la resta), i una indústria també significativa.

La localització d'activitats rellevant de l'economia lleidatana

Per a l'anàlisi dels quocients de localització s'han seleccionat aquelles activitats que tenen un pes major en el conjunt de la província, tant en nombre relatiu (pes) com absolut. Les activitats per a les que s'ha fet el càlcul són: l'agroindústria, el metall, fusta i mobles, construcció i immobiliàries, automoció, logística i serveis creatius. S'ha fet l'anàlisi tenint en compte com a total la província en conjunt i aquesta sense Lleida ciutat. En fer l'anàlisi per sectors com l'agroindústria o l'hostaleria i el turisme, l'ordre dels municipis canvia i observem millor l'especialització sectorial d'alguns d'ells dins de la província. S'han elaborat uns mapes que il·lustren les dades que aquí es comenten.

En el cas de l'agroindústria, **Guissona destaca clarament si considerem el QL amb treballadors**, si bé té per sobre La Portella, només pel fet de tenir el 95% dels seus 250

L'estructura empresarial de la província de Lleida i els seus municipis.

Resum executiu

Universitat de Lleida
Càtedra Repsol de Competitivitat
i Desenvolupament Regional

treballadors en el sector, mentre que a Guissona, amb més de 3.000 treballadors en el sector representen el 87% del total municipal. Destaca també **Miralcamp, on es troba localitzada l'empresa Argal que ocupa més de 600 treballadors**. Si considerem el **QL amb empreses** el primer municipi amb una major localització d'empreses agroindustrials és **Solsona**, seguit per **Juneda** que té també un quocient relativament elevat. Si considerem el conjunt de la província sense Lleida ciutat augmenta el nombre de municipis amb un pes del 2% dins l'estructura productiva, però cap d'ells es pot considerar com altament especialitzat en aquest sector respecte la mitjana, el que si es dona quan fem servir treballadors.

En el cas de **l'hostaleria i el turisme**, destaquen 9 municipis amb uns quocients de localització superiors al 2, indicant una economia molt especialitzada en aquest sector fortament lligat al turisme. Es tracta de **municipis de muntanya** on precisament el turisme és una de les activitats més desenvolupades, tant les lligades a la **neu (Naut Aran i Vielha)** com les d'esport de muntanya i aventura (Pont de Suert) comparat amb la mitjana provincial. Lleida ciutat no destaca per estar més especialitzada en turisme que la mitjana provincial, tot i que el seu quocient s'apropa a 1. **Sense Lleida ciutat s'observa un increment de la localització d'aquest tipus d'empreses en uns quants municipis més**, sempre amb les mateixes característiques que els anteriors (lligats al turisme de neu i muntanya). Són en la seva majoria empreses petites, amb menys de 5 treballadors, molts dedicats a la restauració i allotjaments de mida petita. També trobem nombroses agències de viatge o que organitzen activitats turístiques. En termes de **treballadors, el resultat és similar**, amb els mateixos municipis destacant per tenir una forta especialització en el sector, molt per sobre de la mitjana provincial.

Dins de les manufactures, analitzem els sectors de **l'automoció i el metall** ja que tenen un pes en el conjunt provincial relativament elevat tant en termes d'empreses com de treballadors, entre el 4 i el 5% del total.

El sector de **l'automoció** presenta una alta localització a la zona de **Balaguer i Tàrraga**, amb aquests dos municipis amb un quocient elevat si considerem el total sense Lleida ciutat. Les dades incloent la capital mostrarien uns quocients elevats a municipis petits com Golmés i també Tremp o Cervera, que però desapareixen si no tenim en compte Lleida ciutat. Com en la majoria de casos, **és un sector d'empresa petita, amb algunes excepcions conegudes com Rodi o Ros Roca**, amb més de 200 treballadors. En la seva **majoria**, les empreses es dediquen a la **venda i reparació de vehicles de motor**, sent així un sector més lligat als serveis que no a la manufactura.

El sector del **metall** representa en el conjunt provincial el 4% de les empreses però ocupa el 7% dels treballadors. El quocient de localització de les empreses tenint en compte el total de municipis en mostra quatre amb **una clara especialització en el sector, Oliana, Alcoletge, Cervera i Bellpuig, amb uns quocients superiors al llindar del 2**, de fins a 6,6 en el cas d'Oliana. La resta de municipis amb un pes de les seves empreses del metall sobre la província igual o superior a 2% no estarien però especialitzats en el sector, si bé alguns d'ells tenen un

L'estructura empresarial de la província de Lleida i els seus municipis.

Resum executiu

Universitat de Lleida
Càtedra Repsol de Competitivitat
i Desenvolupament Regional

quocient proper a 1. Si considerem les dades sense Lleida ciutat es confirma l'especialització d'Oliana i Alcoletge, però Bellpuig disminueix el seu quocient fins a 1,8. Apareixen, en canvi, altres municipis com especialitzats en el sector com són Bell-lloc d'Urgell, Torregrossa o Soses. En tot cas, la majoria de les empreses d'aquest sector són de mida petita, no arriben als 20 treballadors, i només s'ha identificat 4 empreses amb més de 150 treballadors. Es tracta doncs d'un sector molt atomitzat encara que mostri alguns municipis amb una cerca concentració empresarial respecte la mitjana provincial. Els càlculs amb treballadors no difereixen dels realitzats amb empreses, confirmant-se l'especialització **d'Alcoletge, Bellpuig i Cervera en aquest sector, comparat amb la mitjana provincial** si no es considera Lleida ciutat.

Per últim, el sector de **la logística** compta amb **413 empreses** en el conjunt de la província, un terç de les quals es troben a la ciutat de Lleida. Tot i això, la capital no es mostra especialitzada en el sector, ja que obté un quocient de localització del 0,9, molt per sota del llindar del 2. Altres municipis com Cervera o Agramunt que concentren el 7% respectivament de les empreses logístiques, tampoc no estarien especialitzats en el sector, mentre que **destaquen municipis com Vila-Sana o Montferrer i Castellbó, amb quocients superiors al 3. Guissona és un altre nucli on la logística es troba altament localitzada**, amb empreses de transports de carretera per passatgers i mercaderies lligades al sector primari. L'anàlisi del **quocient sense Lleida** ciutat fa caure de la llista Vila-Sana, mentre que es **confirma l'elevada localització del sector a Montferrer i Castellbó, Valfogona de Balaguer, Ponts o Guissona**. Altres municipis com Cervera o Agramunt presenten quocients elevats però per sota del llindar establert. Es tracta en la gran majoria d'empreses petites, entorn als 15 treballadors. En termes de treballadors, són Almenar, Ponts o Termes els municipis amb una major concentració de la logística.